

Redacția și Administrația:
Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON
interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:
„DRAPELUL” Lugoj.

Manuscrise nu se înapoiază

Scrisori nefrancate se refuza.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

APARE:
MARTI, JOI și SÂMBĂTA.

Prețul de abonament:

Pentru Monarhie: pe 1 lună 1 cor.,
pe 3 luni 2 cor., pe 6 luni 6 cor., pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 transi
pe an.

INSERTIUNILE

se acordă conform tarifului

Un număr singularie 10 bani.

DRAPELUL

Lugoj, 17/30 Septembrie 1905.

După o pauză de vre-o câteva zile iarăși s'a început *pelerinagiul la Viena*. Mercuri și Joi a fost de repetite-ori în audiență baronul Fejérváry, care pare a deveni de nou omul situațiunii. Pe astăzi este chemat contele Albin Csáky, președintele Casei magnaților.

Că ce se pune la cale în aceste audiențe nu se știe. Atât însă este cert, că s'a început deja acțiunea de reparare a programului Coroanei cetit Sâmbăta trecută celor cinci șefi ai coaliției.

Adevărat, că deocamdată nu este încă vorba de altceva, decât de restălmăcirea acelor enunțiațiuni programatice, cari stau în vedită contrazicere cu textul transacției dela 1868.

Dar caracteristic este, că acțiunea aceasta de reparațiune este depusă în mâna moftuzului ministru-president Fejérváry, ceea-ce nu înseamnă altceva decât că poziția baronului Fejérváry s'a îndreptat și nu mai este exclusă posibilitatea ca Maj. Sa să încredințeze de nou pe Fejérváry cu conducerea agențelor Ungariei.

Negreșit, va fi un tablou interesant a vedeă pe urgisitul Fejérváry, în fruntea «neparlamentarului» și «nelegalului» guvern cu misiunea de a da satisfacțiune în numele Coroanei pentru violarea art. de lege XII din 1868 prin programul Coroanei. În mijlocul trământărilor odioase este aceasta fără îndoială o picanterie deamă de gurmani în ale politiceii.

Dar revenirea bar. Fejérváry întimpină alte greutăți și mai mari. Se știe, că cabinetul Fejérváry și-a legat existența de un program anumit de guvernament, a cărui

parte esențială este tocmai înăbușirea pretenziunilor șoviniste prin aducerea la ordinea zilei a chestiunii sufragiului universal.

Se știe și aceea, că Maj. Sa în momentul ultim nu a aprobat acest program. De aici căderea cabinetului Fejérváry. Toate semnele arată, că Fejérváry ține și acum morțiș la programul seu. Obțineă-va acum aprobarea Maj. Sale?! Iată chestiunea, cu care se aduce în legătură audiența de astăzi a preșidentului Casei Magnaților!

Numai că astăzi e situația lui Fejérváry și mai dificilă, căci felul cum a isprăvit Sâmbăta trecută Maj. Sa cu cei 5 șefi ai coaliției a încheșat și mai puternic șirele coaliției și acum va isbuti mai greu a sparge aceste șire. Iar fără de a sparge aceste șire nu sunt prospecte ca Fejérváry să poată da vre-o aparență de legalitate eventualei octoării a sufragiului universal. Șansele unei împăcățiuiri au scăzut însă în mod simțitor.

Alături cu Fejérváry au mai bătut Joi calea Burgului și bar. Gautsch și contele Goluchowski, ba ultimul a azistat chiar și la o parte a audienței lui Fejérváry de Joi după amezii. Ce se va alege din toate aceste audiențe, nime nu poate ști. Foarte mult depinde dela cele ce va spune astăzi contele Csáky căruia îi revine mare rol în situația actuală ca president al Casei Magnaților.

Dar până se trământă oamenii la Viena ca să găsească firul Ariadnei din actuala încurcătură, curge sânge pe stradele Budapestei, unde s'au încăerat la bătaie socialiștii cu șovinistii. Nime nu poate prevedea astăzi ce dimensiuni vor luă aceste încăerări, cari earăși îngreunează

Iar soarele pe asfințite strecurând raze de aur printre frunzele tremurătoare, urzește pe fața apei un joc minunat de umbre și lumini.

Depart pe vale în lumina piezișă a soarelui ce apune se văd țărani culgând porumb. Cu brațe vânjoase ei ridică binecuvântata povară. Cămeșile lor albe flutură'n vânt... și basmalele roșii ale femeilor. Și răd... și cântă... Ecoul din adâncul văii îngână glasurile lor; pe aripi de vânt... tonurile ce se sting... se'mpreună în armonii și disonanțe divine.

În urma soarelui care se perde'n ceața viorie a depărtării plutesc fășii lungi de nori luminoși, par inzulele de aramă din poveste, pierdute'n nemărginita albăstrime.

Umbrele serii cresc... cuprind întreaga zare; printre cetini de brazi pe coama dealului apare blândă a nopții regină în toată splendoarea luminii.

Preste coardele întinse ale zilei, ale vieții, alunecă lin o mână mângăietoare... mii de șoapte îngână cântece de leagăn... dulci și duioase.

Vântul adoarme — — — — —

Și codrul adoarme... și apele dorm... și visează... sub vraja razelor lunii ce stăpânește seara de toamnă

Dar... dorul veghiază.

și mai mult căutarea și găsierea unui desnodământ pacinic.

Cetățenii «patriotici» ai capitalei au pus la cale întemeierea unei «comisiuni pentru apărarea constituțiunii», titlu sonor pentru a organiza față de acțiunea socialistă o contra-acțiune. Chestiunea de supremă actualitate pentru aceștia este: A cui e strada? A socialiștilor ori a «patrioților»? Proximele încăerări, când vor sta ambele tabere organizate față'n față, vor da răspuns și la această întrebare. Terminul de bătae pare a fi fixat pe 3 Octombrie, când e luată în vedere o mare demonstrațiune cu torțe, discursuri etc. pentru șefii coaliției. Tot în această zi vor și socialiștii să arete ce pot.

Învălmășala e din cale afară mare. Nime nu știe ce va aduce ziua de mâine.

Audiența premierului român Cantacuzino la Monarhul nostru. Ziarului vienez «Neue Freie Presse» i-se telegrafează din București: Întreaga presă română atribue audienței ministrului president român Cantacuzino și decorării lui cu marea cruce a ordinului Leopoldin mare însemnătate politică. În cercurile politice se crede că primirea călduroasă dovedește că Austro-Ungaria aprobă politica urmată până aci din partea României și desaproabă ținuta Greciei în chestiunea macedoneană.

Discurs foarte violent contra Maghiarilor. Membrul în comitetul țerii Austria de jos, Bielowhaweck a rostit în 27 Sept. n. la o adunare a muncitorilor socialiști creștini, ținută în Viena, un discurs extrem de violent contra Maghiarilor. Eată ce-a zis: «Unul dintre cele mai interesante evenimente ale prezentului, prea bogat în evenimente, este aruncarea afară din Burgul din Viena a celor 5 conducători maghiari. (Aplauze viforoase). Întreagă Viena, fără deosebire de partid, a resuflat formal pentru expedarea promptă a

În sufletul meu, pe altarul clădit imaginii Tale aprinde candela aducerii aminte.

Sboară departe dorul meu, pe căi adesea umblate Te caută iarăși pe Tine.

Unde ești Tu?... Vis primăvăratec al nopților mele de veghe. Ta-am tot așteptat; și cum creșteă anul creșteă și speranța de-a Te revedea. Dar... vara trecu... și acum e spre toamnă și... Tu n'ai venit.

Simt desnădejdea cum vrea să mă apuce, ale sufletului aripe mi-le-a amorțit, încât abia mai răsbește să se ridice spre Tine chemându-te:

«Vino!» — — — — —

Să vii ca atunci... încet să Te apropii, cu ochi visători și palid... Tu nu mi-ai vorbit. «Iubito!»... șoptit-ai și ai întins brațele spre mine. Iar eu... Te-am înțeles; și voiam să-ți vorbesc de iubirea mea tare și fără de capăt. Dar... nu puteam... am tăcut. Mi-am răzimat capul de pieptul Teu tinăr și plin de iubire. Din bătrânii castani se scutură floarea, pică... fulgi fragezi în părul Teu.

Eră primăvara... și Tu: un vis... te-ai dus — — — — —

De atunci înflorit-au florile toate, și toate a trecut. Eu numărăm zilnic bobocii de roze din grădina mea. Ce

storceătorilor maghiari. Chiar și cel mai conservativ austriac și adorator al dualismului pricepe acum, că lăcomiei nerușinate a «betyárilor» trebuie să i-se pună capăt. Austriacii și-au perdut paciența. Austriacii sunt sătuli, ca pe speșele lor să mărească «națiunea care prășește boi» și să se micșoreze pe sine înșiși. (Aprobări). N'a adus Împăratul nostru jertfe chiar de necrezut șovinismului maghiar? N'au fost bruscați în Austria cei mai merituosi bărbați, ca să li-se facă pe plac «betyárilor politici»? Ce eră Ungaria acum 40 ani și ce e astăzi? Nu e o minciună neîntemeiată a aristocraților maghiari, dacă ei spun minciuni poporului despre o presiune din partea Austriei? (Aplauze furtunoase). N'a devenit mare Ungaria și capitala ei Budapesta numai pe speșele Austriei? Ca mulțămită pentru asta Austria și steagul ei a fost insultat și murdărit, imnul împărătesc batjocurit și îngănat, actorii germani isgoniți din Budapesta, și acum voese să-i pună chiar Regelui cuțitul în gât. Acum e însă destul! Păharul e plin! Nici o comunicație mai departe cu acești înșelători nebuni de popor, până nu vin înșiși la noi tărându-se pe toate 4 (picioarele)! Dacă Maghiarii se încred mai mult fiului falsificatorului de bancnote, precum și aristocraților obraznici, lacomi de răsbunare, decât nobilului lor Rege, e treaba lor. Austriacii știu însă acum, ce e de făcut. Nici un filer și nici un deget de soldat pentru această națiune nemulțămitoare, obrasnică și arogantă! Se va vedeă dacă națiunea cultivătoare de porci va putea există fără Austria! Austria trebuie să trăiască și va trăi, cu și fără «betyári»! (Aplauze asurzitoare).

Croații contra Maghiarilor. Deputatul croat Dr. Frank a ținut deunăzi la Zagreb înaintea alegătorilor o dare de seamă despre activitatea sa politică. Între altele a zis, că o înțelegere între Ungaria și Croația e posibilă numai pe baza restabilirii deplinei independenței a Croației. Cuvintele oratorului au fost întrerupte prin ovațiuni continue. Populația rurală s'a manifestat hotărât contra Ungariei.

frumos creșteau! Crengile mlădioase se plecau sub voluptoasa greutate. Nu am cules nici unul.

Căci așteptam ziua când vei veni Tu, ca să Ți-i dau Ție în tot belșugul lor de parfum și colorii.

Dar Tu n'ai venit...

...Și acum au trecut toate... și micile flori din straturi și-au istovit puterea înzadar...

Acum nu mai am decât tuberoase cu miros otrăvitor de dulce... și chrysantheme.

Dar în curând trec și ele.

Și din întreaga bogăție nu-mi rămâne decât frunze veștede... foi uscate... precum din întreg extazul iubirii pătimașe: nimic... Doar regretetele clipelor pierdute și... lacrimi...

6 apărare.

Onorată Redacțiune! Bazat pe justetea ce V'a caracterizat totdeauna, Vă rog să publicați următoarele:

Di P. Bandu în foilete «Drapelului» N-rii 102-105 intitulate: Adunarea dela Bocșa, tipuri și reflecții, ține să mă prezinte înaintea știm. cetitori ai «Drapelului» într'o lumină cara-

FOITA „DRAPELULUI”

Pastel de toamnă.

— Schiță —

De Liana.

== Foiță originală a «Drapelului». ==

Se'nclină spre sfârșit frumoasele zile de vară; a verei fecunde zile pline de flori și de fructe, străbătute de parfum, legănate de melodii, inundate de puternică lumină creeatoare.

O ușoară oboseală planează peste câmp și pădure. S'a pornit un vânt.

Bate vântul — — — — —

În unde largi trece peste câmp, și se încurcă în poala pădurii de pre coaste. Și scutură crengile... Mai dese... tot mai dese se desprind frunze îngălbenite și duse'n vârtej s'astern pre pajiștea acoperită de un strat subțire de colb cenușiu.

Bate vântul — — — — —

Ușor încrețește oglinda apei deasupra de iaz; și ramurile pletoase ale salciilor din țerm le resfiră în falduri mari, curgătoare, verzi-arginții...

Dr. Lecher despre Ungaria.

În marele discurs rostit de celebrul deputat german progresist Dr. Lecher în decursul debaterii de Mercuri din camera imperială vieneză asupra discursului program al baronului Gautsch, găsim următoarele pasagi despre Ungaria și actuala criză:

«Ceea-ce privește chestiunea principială, țin să expun de tot lămurit punctul meu de vedere, nefiind la aceasta imputernicit din partea partidului meu. Ungaria nu este astăzi altceva, decât o *republică de aristocrați* și Regele Ungariei nu este alta decât un conte de condiție mai bună. (Aprobări).

Dep. Wrabetz (întrerupe):

«Und der König absolut
Wenn er unsern Willen tut.»*)

Dep. Dr. Lecher: Foarte adevărat! Dar vai de el, dacă «nu face ce vrem noi!» După părerea mea este șeful statului într'un stat modern, fie acela Rege ori Presidentul unei republici, suprema întrupare a societății organizate în stat (Aprobări) și în calitate aceasta îi datorează respect și supunere între cadrele legii. Eu gădesc că aceasta nu este pentru mine umilitor și pentru a motivă acest respect n'am trebuință de altceva decât de legile fundamentale ale statului și nu este de lipsă a invocă pe bunul Dumnezeu și mila lui Dumnezeu. (Aprobări).

Statul modern se întemeiază, fără îndoială, pe constituționala organizare a masselor largi; toate celelalte sunt decorații. (Aprobări). Prin sinamăgire te poți seduce a crede că statul se bazează pe intelectuali, pe preoțime, pe aristocrație și pe armată. Dar fără masele populației nu există finanțe, nu există buget și nici armată. (Aplauze vii). Și autoritatea capului statului se bazează pe aceste mase. Și dacă veți întreba care șef de stat are mai mare vază, veți găsi că un president simplu al unei republici poate avea mai multă vază decât un Rege decăzut. (Aplauze vii la social-democrați).

Dep. Daszynsky: Roosevelt!

Dep. Dr. Lecher: Și șeful unui stat, fie Rege, fie President al Republicii, nu poate cere dela cetățenii sei alt respect și altă supunere, decât respectul și supunerea, care este întemeiată pe legi și *aceste nu le poate cere dela acei cetățeni, cari sunt excluși dela legislație*. (Aplauze vii la social-democrați). O republică de aristocrați a avut la timpul seu partea sa bună, dar este pentru un stat modern o mașină cu totul netrebnică.

Ce s'a ales din Cehi, grație repu-

*) Versuri din o canțonetă cunoscută, în traducere textuală: Regele este absolut, dacă face ce vrem noi!

ghioasă, fiindcă am vorbit în adunare la obiectul, pe care d-sa l-a tractat pregătit de timpuriu și bine, dar plagiând pe alții, precum singur a mărturisit constrins, în Bocșa.

Di Dr. G. Dobrin și on. comitet au pus premii pentru teme, cari să se discute liber în adunările noastre învățătoarești și n'a limitat cuvântul numai la cei pregătiți înainte, cari pot tracta tema ori cât de bine dar și unilateral, eventual exagerat, ci au contemplat, cred, lucrul așa, ca să contribuie cât de mulți la desbatere. Astfel l'am înțeles eu când «nepregătit» am luat cuvântul. Concurenții au lucrat și au predat tema foarte frumos, dar prea au condiționat ulterioara viață morală a școlărilor dela exemplul cu care-i servește învățătorul, prea mult au pus în sarcina învățătorului răspunderea pentru caracterul elevilor eșiți din mâna lui și -- din cât am putut înțelegere auzind numai atunci dizertațiile — ei susțineau, că numai învățătorul are să facă o ființă morală perfectă din copil. Bine ar fi să se poată lucrul acesta. Eu însă am voit să arăt pe de o parte, că ființele morale, cum le-au contemplat dizertanții, cad victime blăstămaților de cari e plină lumea, dacă nu sunt pregătiți să întâmpine atacurile, pe de altă parte că greutățile cele mai mari în educație le întâmpinăm în înclinările înăscute ale copilului. Iuriștii,

blicei lor de aristocrați? Ce s'a ales din poporul nobil și harnic al Polonilor, care și-a pierdut întreaga independență națională și de stat din cauza netrebniceii constituției aristocratice?! Și ce se va alege din Ungaria, dacă — Doamne ferește! — se va stabili acolo pe timp mai îndelungat republica de aristocrați cu contele lor încoronat în frunte?! Dar tot așa netrebnică ca o republică de aristocrați este astăzi un stat absolutistic militar ori birocratic. Exemplul dela nord-est (Rusia) arată unde duce un stat întemeiat pe armată și birocratie. Toate exemplele aceste ar trebui să ne advertizeze, ca să ținem la concepția modernă de stat și acela este un sfenic patriotic și onorabil al Maj. Sae Împăratului Austriei și Regelui Ungariei, care îi recomandă să organizeze statul pe baze moderne, ținând cont de spiritul timpului, de dreptul și echitatea față de masele acele, cari îi dau buget și contingent militar. (Aprobări la social-democrați).

Dep. Daszynsky: Die doctor, iți papi cariera! (Ilaritate).

Dr. Lecher: Ministru president a cetit eri o parte a programului Coroanei și s'a identificat cu p. 3. Spre marea mea părere de rău nu a fost acest program așa, cum mi-ar fi plăcut mie, ca bun Austriac. Eu nu sunt gravaminist, dar totuși trebuie să expun un gravamen. Maj. Sa a cetit acest program în «camera caritatis» (Ilaritate) la 23 Sept. în fața alor cinci politicieni maghiari distinși, în limba maghiară.

Acest program a fost apoi tradus nemțește și s'a adus la cunoștința președintelui și a cunoscuților popoare ale acestei părți a Monarhiei prin biroul ces. reg. de corespondență și prin foile de seară. Și cum s'au purtat Ungurii? Au dus-o cu politica lor gravamină până acolo încât au declarat că pe dl ministru comun al externelor și al Casei domnitoare, care e de jumătate al lor — de mine, fie întreg — (Ilaritate) nu-l pot folosi nici ca factor postal, ca să-i spună: Noi nu acceptăm acest program!

Cum vine, că noi aflăm o enunțare așa importantă, cum este programul Coroanei numai prin citațiunile ministrului president, ori prin foile de seară?! Dacă stabilește Coroana un program de guvernament așa important, apoi este de trebuință ca înainte de toate să fie adus și la cunoștința acestei părți a Monarhiei în formă oficială cu semnăturile necesare și în textul autentic!

Dep. Daszynsky: La ce? §-ul 14!

Dr. Lecher: Prin modul și felul cum a citat ministrul president programul a stricat numai. (Oratorul dovedește apoi că baronul Gautsch nu a citat corect programul Coroanei și continuă apoi:)

Fără îndoială a fost bine, că Maj. Sa și-a manifestat în fine voința sa.

cari se ocupă cu psihologia criminalilor, au adevărat că și atavismul joacă însemnat rol în acțiunile acestora. Aserțiunile acestea le-am ilustrat cu două fabule, ce le-am cetit și eu. Una sună despre oae când s'a plâns cătră Iupiter, că e de atâți dușmani atacată și că ei nu i-a dat nici o armă de apărare, ci numai blândețe, bunătate, îndelungă răbdare, la ce Iupiter îndurător i-a oferit și ei armele dușmanilor ei, adică colți, ghiață etc., ear ea neprimind i-s'a spus sentința, că dacă voește să fie respectată de dușmani, trebuie singură să aibă cu ce se impune.

Cealaltă fabulă, care ilustrează și proverbul Românului: «Năravul din fire n'are lecuire», am cetit-o nu de mult într'o foare satirică germană. Iată-o prescurtată: Sfântul Antoniu a adunat fel de fel de animale la marginea unui lac și li-a vorbit cu o oratorie neajunsă, ce urât e să se nimicească, să se omoară și să se mănânce una pe alta: lupul pe oae, vulpea pe cocoș, vidra pe pești, aceștia pe muște etc. atrăgându-le atențiunea la viața lui exemplar de morală. Și toți încântați de neîntrecuta artă oratorică a Sfântului, îl admirau, zicând cu glăsurile de uimire: cât de frumos! cât de frumos! iar de mânezi 'ncolo au trăit fiecare mai departe tot după firea sa.

N'am voit să zic prin acestea că învățătorul să nu lucre la îmblânzirea

Fie că aprobăm ori nu această voință, fie că o sprijinim ori combatem, dar înainte de toate trebuie să cunoaștem voința unui factor așa însemnat al legislației și vieții de stat. Fiecare Austriac va înțelege că înălțatul purtător al Coroanei nu poate renunța așa din senin la vre-unul din drepturile sale suverane garantate prin legi, de cari s'a folosit în zile bune și rele.

Dar forma în care a tractat pe colegii noștri ungari nu a fost de tot fericită și nici deamă de o reprezentanță a poporului.

Eu sunt ferm convins, că Maj. Sa este nevinovat (Aplauze) și că a fost numai un instrument în mâna trăgătorilor pe sfoară, cărora le-a făcut o deosebită plăcere a-și afirma aici dușmăniile lor particulare și intrigile de curte și cărora — precum se știe — li-e indiferent că suferă din cauza aceasta statul și poporul. (Aplauze la social-democrați).

Cinci reprezentanți distinși ai parlamentului ungar au fost comandați în audiență, vorba tehnică vine așa. Ei au ascultat de ordinul mai înalt și s'a răspândit peste tot svonul că va fi o audiență de pace, ca cea a primarului Lueger la timpul seu (Ilaritate); iar reprezentanții parlamentului ungar au venit cu propoziții de pace, irelevant de au fost acceptabile sau ba! Ei bine, dar dacă se comandă reprezentanții unui parlament în fața celui alt factor al legislației acelu stat, este minimul complezanței de a asculta pe acei domni. Și trecând peste toată ura de partid, peste toate ostilitățile naționale și divergențele politice, trebuie să declar că modul cum au fost de-a dreptul trași pe sfoară reprezentanții parlamentului ungar nu a corespuns nici demnității chestiunii și nici demnității unui deputat.

Dr. Lueger despre criza ungară

A treia oară a vorbit Dr. Lueger, primarul Vienei, despre criza din Ungaria. Acest al 3-lea discurs l-a rostit Mercuri la o adunare de alegători din Viena.

Deja la începutul discursului seu a adus vorba la audiența celor 5 conducători ai coaliției maghiare și despre primirea lor în Burgul din Viena. «Așa ceva nu mi-s'a mai întâmplat în toată viața mea. Dacă mă întrebă cineva, că-s mulțumit cu aceasta, eu răspund: Da, sunt foarte mulțumit și noi trebuie numai să mulțămim Împăratului pentru această ținută a Sa. Noi, ce e drept, nu suntem tractați cu cea mai mare bunăvoință din partea guvernului și așa mai departe, dar cred, că totuși noi n'am fost nici odată așa tractați, ca acești domni. Pare, că

năravurilor, ei am constatat, că cu partea asta a subiectului dizertanții nu s'au ocupat. Pretind să mă creadă dl Bandu, că tot ce am zis acolo am improvisat, că de acasă nu m'am pregătit. Dumnealui e sedus de împrejurarea, că am auzit cum dl Dr. Stefan Petrovici a susținut cândva în cerc restrins și în glumă, că noi nu creștem copii pentru lumea asta în majoritate stricată, dar de mai mult nu-mi mai aduc aminte. Cred, că toată lumea va admite, că e logic ce am zis, și că trebuie să protestez în modul cel mai cuvenit contra tonului batjocuritor, cu care mă tractează dl Bandu din răsunare, pentru că a membru în comitet i-am respins o dizertație făcută pripit la Băile Ereulane pentru adunare. Și aceasta o fac cu atât mai vârtos, cu cât D-Sa imitează rău pe dl Dr. Stefan Petrovici, care a glumit între 6—7 inși, căți eram într'un cupeu, pe tren, la adresa mea. Una i-e ertat lui Jupiter și alta . . . dlui Bandu, care 'și trage prea mult dela gură când cearcă să nutrească pe alții cu povețe morale.

Mulțămindu-vă pentru bunăvoință semnez cu distinsă stimă.

C. Liuba.

lucrurile acum în adevăr tind într'acolo, că nu mai merge cu concepțiuni față de Ungaria. Întregul alfabet al concesiunilor e epuizat, și acum vor veni în fine la convingerea, că prin energie mai mult se va face contra acestor domni. Se va iscă atunci, ce e drept, foarte mult craval dincolo, dar se va face cel puțin ordine. Acum au început domni de dincolo un lucru tare cuminte. Anume unii și-au spart reciproc capetele și dacă s'ar face în această direcție progrese, atunci întregă chestiunea ungară s'ar rezolvă dintr'odată.

«Se vorbește acum iarăși de posibilitatea unei uniuni personale; până acolo însă e un drum grozav de lung. Între raporturile prezente și uniunea personală sunt atâtea lucruri, încât abia ar putea fi exhaustate. Cea mai ușoară ar fi, poate, rezolvarea chestiunii bancnotelor. Acum avem bancnote austro-ungare, în viitor am avea numai bancnote austriace, sau numai bancnote ungare, și atunci ar vedea îndată domni Maghiari, ce valoare au bancnotele lor ungare. Cu mult mai grea decât chestiunea bancnotelor ar fi despărțirea și împărțirea așa numitei averi comune, și domni maghiari ar face bine să ne ia mai bine astăzi toate tunurile, și să ne lase preagrățios să procurăm pentru armata noastră tunuri noi. Scurt: în chestiunea uniunii personale sunt lucruri, despre cari nu se poate vorbi nimic mai departe și s'ar face cu mult mai curând ordine, dacă în Ungaria s'ar guvernă puțin în mod absolut, dacă nu s'ar căută sprijin la elementele revoluționare, cila *națiuni*, cari s'au dovedit credincioase Împăratului și Regelui.

«Domni maghiari ar trebui să precumpănească multe din faptele lor de azi. *Ar fi timpul acum a redă și celorlalte națiuni din Ungaria libertatea lor politică*. Aceste s'au luptat în 1848 și 1849 pentru Austria și Împărat și s'au întrepus pentru dinastie. Și Maghiarii totuși au dus-o mai departe decât celelalte națiuni, cari pentru fidelitatea, pentru devotamentul și pentru — s'ar putea zice — curajul lor n'au primit nici o resplată. Dacă în fine s'ar rentoarce treaba și ar fi resplățiți cei cari au fost bravi, și nu cei cari n'au fost bravi, atunci ar fi aflată singura eșire din întregul haos».

Alianța anglo-iaponeză.

Senzația diplomatică este tractatul de alianță dintre Anglia și Iaponia, care s'a publicat ca act de stat perfect Marți la Londra și Tokio.

O serie de combinații s'a dus în vânt și o perspectivă nouă s'a deschis pentru viitor cu acest fapt implinit.

În săptămânile ultime se menține svonul că la Portsmouth s'a pus la cale nu numai tractatul de pace între Rusia și Iaponia, ci și baza unei alianțe între aceste două mari puteri atât de interesate în Asia de est. Știrile despre aceste baze de alianță între cele două părți beligerante s'au dovedit ca neîntemeiate.

Din contra! Până ce se debăteau la Portsmouth condițiile păcii, s'a pregătit în liniște tractatul dintre Anglia și Iaponia, care creează o situație de tot nouă în Asia.

Tractatul publicat Marți deodată în capitalele celor două mari puteri asociate, constă din 8 puncte și are de scop susținerea păcii în Asia ostică și India, garantând deplina independență a Chinei pe lângă susținerea egalei îndreptățiri comerciale a tuturor statelor.

Cel mai interesant și mai important punct al acestui tractat de alianță este, că dacă una din puteri va fi nevoită la războiu prin o a treia putere, este puterea aliată datoare a-i veni întru ajutor cu armata, de a purta împreună războiul și a încheia împreună pacea.

Această îndatorire, zisă «casus foederis», are să urmeze și la caz că Anglia e nevoită a-și apăra frontierele indice, precum și la caz dacă Iaponia

are să apere interese speciale politice, militare și economice în Corea.

Bine înțeles, că așteptul acestui tractat este îndreptat în prima linie contra Rusiei, căci numai Rusia poate ataca fie Coreea fie posesiunile indice ale Angliei. Și este evident, că câștigul cel mare din acest tractat revine Angliei, căci deocamdată nici vorbă nu poate fi de periclitarea intereselor japoneze în Corea, cu atât mai iminentă pare însă periclitarea intereselor englezești în India.

Din tot războiul ruso-japonez a tras — precum se vede — cel mai mare folos... Anglia, care s'a asigurat de cu vreme să nu pătească în India. ce a pățit Rusia în Mangiuria.

Nu ne va prinde deci mirare, dacă vom vedea că Împăratul Germaniei, gelos de marile succese ale diplomației englezești, va căuta să strângă legăturile între Germania și Rusia.

Informațiuni.

Plecarea Regelui Carol dela Viena la Sinaia. Miercuri după amiază a plecat Regele Carol al României și Regina Elisabeta dela Viena la Sinaia însoțiti și de principesa de Wied. La plecarea Regelui s'au aflat în salonul de Curte al gării: ministrul president român G. Cantacuzino cu soția, ministrul român la Viena Emil Ghica cu soția și fiica, generalul Brătianu cu fiica, personalul de ambasadă, atașatul militar căpitan Schina, etc. Damele au oferit Reginei buchete de flori. Despărțirea a fost foarte cordială.

† **Mateiu Nicola**, avocat, fost tribun al legiunei gemine române, membru fondator al soc. p. crearea unui fond de teatru român, membru al «Astrei» etc. etc., după un morb scurt, împărțit cu sftel taine ale muribunzilor și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, Luni în 25 Sept. a. c. la 11 ore seara, în etate de 76 de ani. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au depus spre odihnă eternă Miercuri în 27 Sept. a. c. la 3 ore d. a. în cimitierul gr. cat. din Abrud. Odihnească în pace și fie-i memoria binecuvântată!

Di Leonida Domide, harnicul dirigent al corului tinerimei universitare române din Budapesta, a fost azi promovat doctor în medicină la universitatea din Budapesta.

Adunări populare în Bănat. Măne 1 Octombrie n. se va ține adunare populară în Răcășdia, Sâmbătă la 7 Octombrie în Iladia și Ciuchici, Duminică la 8 Octombrie în Vrani și Berliște. Programul adunărilor este: 1) Darea de seamă a deputatului cercual Dr. Aurel Novac. 2) Desbatere și rezoluțiune asupra situației politice, economice și asupra votului universal. 3) Organizarea cercuală a partidului.

Anul nașterii lui Hristos. La congresul pentru științe naturale, ținut la Meran, profesorul Dr. Herz din Viena a ținut o prelegere, prin care a arătat că Hristos s'a născut în anul al 10-lea înainte de timpul cum îl socotim azi.

Examen de oficer. Di Ladislav Bradicean, oficiant la Direcțiunea finanțelor din Lugoj, a dat cu succes examenul de oficer la regimentul 21 de artilerie, unde și-a făcut anul acesta stagiunea de voluntar.

Witte acasă. Di Witte, care și-a câștigat merite neperitoare prin încheierea păcii între Rusia și Iaponia, a sosit alaltăieri la Petersburg și a fost primit în mod princiar.

Inspector al gimnaziilor române din Brașov și Brad și al școlii reale române din Brașov pe anul școlar 1905/6 a fost numit Alexiu Kuncz directorul suprem al districtului școlar de Cluj.

Bătăie între studenți maghiari. La universitatea din Budapesta mai mulți studenți maghiari au bătut strașnic pe 3 colegi de-ai lor, cari se deduseră pe partea socialiştilor. Cu mare greutate au putut fi despărțiți cei ce se băteau.

Înștiințare. Aduc la cunoștința iubitorilor confrăți și prietini, că m'am mutat cu 15/28 Sept. a. c. în Var u. p. Caransebeș. Sinesiu Bistrea n. preot.

Ziar nou în Lugoj. Aflăm, că un consorțiu de cetățeni creștini ai orașului nostru va scoate cu începere dela 1-ma Octombrie un ziar social-economic sub numele «Lugoser Zeitung», sub redacția d-lui Lud. Frühwald. Ziarul va apărea de două ori la săptămână și va fi mai ieftin decât celelalte ziare ce apar aici în limba germană. După cum auzim, noul ziar se va ocupa exclusiv de afaceri locale. Dorim succes noului nostru coleg.

Greva calfeilor de barbieri în Lugoj. De două zile au intrat calfele de barbieri în grevă și tratativele ce s'au deschis între măestri și calfe nu au dus până acum la rezultat. Calfele reclamă reducerea timpului de lucru, urcarea salariilor cu 25%, repaus la sărbători (după masă) și o jumătate zi liberă la săptămână. Cea mai curioasă pretenziune este, că măestrilor nu li-e permis a deschide dugheanul înainte de ce se prezintă caifa în lucru.

Turbarări socialiste în Budapesta. Miercuri seara s'au întâmplat turbarări grave înaintea clubului kossuthist din Budapesta. Cam 2000 socialisti, sub conducerea lui Izrael Jakab și Weltner Jakab, s'au adunat pe la orele 6 seara înaintea edificiului, unde se afla clubul independist. Vre-o 50 studenți universitari, cu cocarde tricolore la piept, au venit și ei la fața locului, invitați de socialisti. Aici s'a iscat apoi bătăie strașnică între socialisti și studenți. Socialistii au voit să intre în localitățile clubului, zicând: «Trebuie să dărimăm totul și să omorim pe fiecare». Studenții s'au așezat în poarta edificiului, ca să împedecă pe socialisti de a intra în localitățile clubului. Aici, la poartă, s'a încins apoi o bătăie strașnică. Mai mulți studenți au fost răniți. Unui student i-au tăiat socialistii o ureche. Descărcându-se apoi o vijelie mare, socialistii s'au depărțat, dar după ce a încetat ploaia, au venit din nou, înarmați cu drugi de fer, cu cuțite și revolvere. În drumul lor au spart ferestrelor dela cafenele și prăvălii și lampele de pe stradă. Poliția în fine a dat năvală asupra mulțimei ca s'o împrăștie. Socialistii au aruncat cu petri asupra poliștilor, rănind pe mulți dintre ei. S'au descărcat chiar și trei focuri de revolver asupra poliției, dar gloanțele n'au nimerit pe nimenea. Abia pe la mezul nopții au încetat turbarările și s'a făcut liniște. Cu ocaziunea turbarărilor un student universitar (Lud. Schandel) a fost rănit de moarte (junghiat în piept) și a fost transportat în spital. Un domn de 30 ani s'a ales cu coastele frânte, un școlar de 14 ani a fost străpuns în pânțec, unui ucenic (șăgărt) i-au tăiat nasul, un muncitor a fost grav rănit. Treizeci și trei persoane, între cari și o femeie, au fost rănite mai ușor. Între răniți sunt: meseriași, muncitori, studenți, ucenici, școlari și vre-o câțiva oficanți.

Expoziție de vite. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu arangează la 22 Octombrie n. o expoziție de vite în comuna Veștem de pe teritoriul comitatului. Se vor împărți 25 premii. Scopul expoziției este mai ales a urni și încurajă adevărata propășire în economia vitelor.

Darea de cap. La noi nu se prea înmulțește poporul, pentru că emigrează foarte mulți la America; în Franța nu se prea înmulțește poporul pentru că s'a lăsat în familia obiceiul rău de a avea numai 1-2 copii. Francezii, mai înțelepți, ca să ajute sporirea cetățenilor, ofer premii părinților cari au mulți copii. La noi însă statul pedepsește pe părinții cu mulți copii. Nu-i pedepsește de-a dreptul cu amende sau închisoare, ci-i silește să plătească câte 2 cor. dare după fiecare copil care a trecut de 16 ani. Și dacă ne gândim, că mai ales familiile de jos, muncitorii și săracii, au mulți copii, pe când bogății abia au 1-2 copii, atunci vedem ce plagă e pe bietii oameni darea de cap, darea de copii. În loc să fie remunerati, că au copii mulți, cari vor avea apoi să lucreze pământul, să îmbogățească țara, să apere patria de dușmani, sunt încărcăți și cu dări de cap. Darea de cap e așa o nedreptate, încât nicăiri nu se mai află, numai la noi în Ungaria.

Lăsământul lui Rothschild. Făcându-se inventariul asupra averii rămase după baronul Alfons Rothschild din Paris, s'a constatat că lăsământul lui Rothschild face 940 milioane franci. Din această sumă uriașă văduva defunctului moștenește 470 milioane și 2 copii ai lui Rothschild câte 235 milioane. Darea de moștenire, ce au s'o plătească statului moștenitorii, este de 21 milioane franci.

Alte 3 condamnări la moarte în Rusia. Până acum au fost condamnați la moarte și executați numeroși revoluționari ruși. Dar condamnările se țin lanț. De curând au fost condamnați la moarte și spânzurați încă 3 tineri de 18-19 ani, numiți Nikiforow, Persin și Sidorciuc. Aceștia au făcut parte din o societate de revoluționari și au ucis câte un oficer de poliție.

Din public.

Pentru cele cuprinse în această rubrică au primește redacțiunea nici o răspundere.

Mult Onorata Redacțiune!

În Nr. 104 al ziarului nostru „Drapelul” învățătorul dir. de stat di Alex. Frâncu a aștat de bine a face mai multe constatări față de cele publicate în articolul „Școlile montane” din Nr. 34.

Deoarece unele din aceste constatări se referesc de-a dreptul la persoana mea, și deoarece acestea și toate celelalte nu corespond stării adevărate a lucrurilor, sînt sunt a face următoarele reflexiuni: îndreptând cuvântul adevăratului.

Ad 1) și 2) Cîmca școlarii din clasele învățătorului dir. au fost de fapt oprită și pedepsiți, dacă vorbiam în biserică românește, o pot dovedi toți școlarii netorizati și grăitori de adevăr. Aducă-și aminte învățătorul dir. — între altele multe — de acel caz caracteristic, când a mers chiar în altă clasă și acolo neputînd pedepsi, a dojenit aspru pe un școlar, pentru-că a vorbit românește în biserică și fiindcă a zis cătră ceilalți școlari că: „Dumnezeu nu știe ungurește”. Dar și eu ca catehet școlar am deplină cunoștință, că D-sa a oprit școlarii a vorbi românește, pentru-că aceasta m'a îndemnat a demonstra numitului învățător dir. în mai multe rânduri, că numai în școală are dreptul a sili pe școlari cum să vorbească, afară de școală dreptul de vorbire este un drept natural al școlariilor, și care răpește acest drept, săvârșește un atentat la libertatea personală a copiilor. Cu toate acestea porunca aceasta soviniștică a rămas poruncă, deși numai la școlile de stat din comuna noastră.

Ad 3) Da, nu este adevărat, că învățătorul dir. a amăgit poporul a face arătare criminală contra mea, ci adevărat este aceea, că Dsa de trica înființării școlii profesionale a făcut singur arătare contra mea la inspectoratul școlar, că agit contra statului și a limbii maghiare.

Ad 4) Nu este adevărat, că eu în pre-dicele mele am făcut vre-o insinuară la adresa învățătorului dir., căci în bisericile române nu este datina a predică poporului despre învățătorii de stat, ci adevărat este aceea, că biserică noastră nu este scutită de spionajul învățătorilor de stat.

Ad 5) Nu este adevărat, că permișiunea a cetii și scrie rom. la școlile de stat de aicea s'a obținut exclusiv în urma rugării unor părinți, sprijinită de învățătorul dir. în scaunul școlar, ci adevărat este aceea, că rugarea unor părinți a fost o contra-acțiune, pusă la cale tocmai de învățătorul dir. față de petiția ce am adresat-o noi inspectoratului școlar în această cauză. Învățătorul dir. cum a auzit despre petiția făcută, îndată a colindat prin comună să-și caute și el unii părinți de-ai școlariilor, și făcându-le rugarea au adresat-o scaunului școlar, acolo tot el a pertractat-o, a sprijinit-o, scurt zis a provăzut-o cu toate formalitățile oficioase, numai ca să se poată lăuda, că dela ei a provenit impulsul și că ei sunt adevărații binevoitori ai poporului. Cine cunoaște însă împrejurările locale, știe foarte bine, că toată treaba a fost o mistificare a adevărului, pentru-că nu unii părinți, cari nici nu voesc ca copiii lor să învețe rom., zicînd, că li-e mai de folos învățarea ungurească, căci așa le spune învățătorul dir., ci eu ca preot și catehet român am simțit lipsa a se învăța cetirea rom., avînd a propune religia 6 ore pe săptămână la

astfel de școlari, cari nu știu ceti nici un cuvînt rom. Și dacă eu am simțit această lipsă, este natural, că tot dela mine a puceș și acțiunea, pentru-că mine nu va putea presupune, că unii părinți sau chiar învățătorul dir. de stat ar avea mai multă tragere de inimă pentru cauza poporului sau ar fi mai buni Români, decât mine ca preot român. Afară de aceea ușor se va putea înțelege, că demonstrațiile mele făcute și cu grai viu înaintea inspectorului școlar, precum: dacă nici pe viitor nu se va admite cetirea și scrierea rom. după cum eu s'a propus până acum, cu toate că dintre școlari peste 90% sunt români, atunci nu se va mai putea propune nici religia, a cărei manuale sînt românești, și atunci școlarii vor crește fără religiozitate și moralitate, ceea-ce nu poate fi scopul școlilor de stat. — a bună seamă vor fi fost mai așteptați și totodată vor fi fost și mai hotărîtoare motive pentru în-cuviințarea cetirii și scrierii rom., decât simpla rugare a unor părinți cu simpla sprijinire a învățătorului dir. Dar ca să se dovedească și mai apriat, că permișiunea învățării rom. nu a fost atârnoare dela sprijinirea învățătorului dir., amintesc, că la inspectorul școlar s'a prezentat și doi locuitori germani, cerînd și ei pentru copiii lor învățarea limbii germane, ceace asemenea s'a incuviințat, fără ca mai înainte învățătorul dir. să fi sprijinit cererea lor în scaunul școlar.

Ad 6) Punctul acesta este relativ adevărat. Învățătorul dir. — e drept — a luat inițiativa ca să se țină un ele sărbători rom., căci cele multe și mari și fără a d-sale inițiativă toate s'au ținut. Scopul adevărat i-a fost însă altul, ca să delătore orice primejdie ce ar putea înstrîină poporul de școlile de stat, căci toată purtarea sa a fost și este îndreptată într'acolo, ca poporului nostru nici când să nu-i mai deie în gînd de școală profesională.

Ciclova-montană, 26 Sept. 1905.

Cu tot respectul

Vasilie Murgu,
preot-capelan.

VARIETĂȚI.

Producția zahărului în 1904. Austro-Ungaria, Germania și Franța au produs în anul trecut 31 milioane miji metrici zahăr, cu 7.7 milioane m. m. mai puțin decât în anul 1903. Cauza, pentru care s'a fabricat mai puțin zahăr în anul trecut, este seceta din anul trecut, în urma căreia recolta napilor de zahăr a fost slabă. Exportul de zahăr încă a fost mai mic, asemenea și consumația lăuntrică.

Cursul pieței Lugoj.

Marfa	gruțez	corvoane	bani
Grâu prima calitate	90	13	80
„ de mijloc	85	13	80
Săcară prima calitate	80	12	—
„ de mijloc	75	11	40
Orz prima calitate	80	12	40
„ de mijloc	75	12	—
Ovăs prima calitate	45	13	—
„ de mijloc	40	12	—
Cucuruz prima calitate	85	13	20
„ de mijloc	85	13	—
„ nou	10	—	—
Făină 0.	75	27	60
„ prima	72	26	80
„ albă	70	26	—
„ brună	68	25	40
Orez	1	40	48
Gris	80	32	—
Arpăcaș	70	36	56
Mazăre	90	40	48
Linte	85	60	48
Fasole	80	34	36
Mălaiu mărunț	70	—	40
Cartofi	—	9	10
Fân prima calitate	—	4	—
„ de mijloc	—	3	50
Paie	—	1	20
Stejar	—	6	20
Cărbuni de peatră	—	4	40
„ de Petroșeni	—	4	—
Oloiu de rapia	—	80	96
Lumini de stearină	—	80	84
„ topite	—	—	—
Săpun	—	80	72
Carne de vită I. calitate	—	1	28
„ II.	—	1	20
Unsoare de porc	—	1	76
Sămîntă de chimia	—	84	—
Sare, bucăți	—	92	—
Zahăr	—	80	—
Vin	—	15	—
Spirți	—	14	—
„ II.	—	—	—

A apărut Nr-ul 12 din

„Banatul“

Foaie pentru poporul român.

Proprietar și redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisov.**

CONTINUTUL:

Adunări de popor	Povestea neamului
Povestiri	Noutăți
Mogoș - Vornicul	Calendare
Sfințirea bisericii rom. gr. or. din Boldur	Bibliografie
	Insertii

Redacția și Administrația: Lugoj, strada Timișorii Nr. 7. — (Hotel Posta)

Prețul de abonament:

Pe trei luni 1 coroană, pe jumătate an 2 coroane, pe anul întreg 4 coroane.

Prețul unui exemplar 2 cruceri, 4 fileri.

Baia de aburi Lugoj, societate pe acții.

Cu începere dela 1-ma Octombrie st. n. a. c. este

Nr. 189 (1-1).

baia de aburi

zilnic deschisă.

„Lugosana“

institut de credit și economii ca societate pe acții în Lugoj.

Anul fondării 1889.

Capital social 300.000 Cor.

Fondurile proprii c. a. 90.000 Cor.

Depuneri spre fructificare

1.500.000 Cor.

acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară și pe lombard cu 8%, escomptează cambii cu 3 eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la 6 luni, de ale privaților și de ale corporațiilor cu 7-8%, primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, cu anunț 5%.

Darea după interese o solvește însuși institutul.

Nr. 8. (x-55)

Direcțiunea.

Dr. Constantin Ignea,

medic univ., specialist în boale de femei, boale de nervi, operator, etc.

și-a început praxa medicală în Lugoj.

Orele de consultațiune: 10—11 a. m. și 2—4 p. m.

la locuința sa din palatul institutului „Poporul“,

Piața Isabella.

Nr. 121 (x-30).

Licitațiune minuendă

Pentru acoperirea cu tinichea de fier zincuit a turnului și bisericei gr. or. române din comuna Doman, protopresbiteratul Bocșei, se exerie licitațiune minuendă.

Prețul de exclamare este de 2052 cor. 81 fil. Licitațiunea se va ține la 1 Octombrie (18 Sept.) 1905 la 2 ore p. m. în edificiul școalei. Nr. 188 (2-2).

Reflectanții vor avea să depună înainte de începerea licitațiunei vadiul de 10% din prețul exclamării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Specificațiunea de măsuri și spese se poate vedeă în fiecare zi la oficiul parohial din loc.

Se vor admite la licitațiune numai bărbați experți și cari pot dovedi, că au mai efeptuit astfel de lucrări bine și fără proces.

Doman, din ședința com. par. ținută în 4/17 Septembrie 1905.

Ioan Oprea, Aurel Gherguța,
pres. com. par. not. com. par.

Publicațiune.

Târgul de țeară

proxim al Lugojului se va începe în 20 Octombrie și se va fini în 22 Octombrie 1905. P. P. 30 (3-3).

Primarul opid.

Numeri singuratici din ziarul „DRAPELUL“ se află de vânzare în librăriile Adolf Auspitz și Coloman Nemes.

Pravul Bauer

patentat

Mijloc excelent și sigur pentru combaterea incendiilor

probat și aprobat de autoritățile publice

se poate căpăta în cantități mici și mari

la ferăria

Anton Haberehrn

Nr. 10 (x-71)

Lugojul-român

vis-à-vis de cafeneaua »Corso«

Reclama

Reclama stabilă, efectuoasă și practică este sufletul, factorul dător de viață al fiecărei fabrici, întreprinderi și afaceri comerciale. Cum, unde și când poți publica anunțuri mai cu efect, mai bine și mai efțin, te poți informa la

Expediția de anunturi

Iulius Leopold

Budapesta, VII, Erzsibet-körut 54,

unde se poartă grije cu deosebită cunoștința specială în mod conștientios, punctual și efțin, de inserate și reclame în toate foile din Budapesta, din provinciă și din străinătate, precum și în calendare.

Red. (x-37)

Premiată în Arad

la 1890.

Premiată în Timișoara

la 1891.

TIPOGRAFIA

CAROL TRAUNFELLNER

în Lugoj, vis-à-vis de casa orașului

primește spre efeptuire tot felul de tipărituri

cu prețurile cele mai moderate.

Comandele din afar' se efeptuesc în timpul cel mai scurt

Bilz Naturheilmittel

Cel mai excelent sfetnic în toate cazurile de boală pentru casa și familie. Cel mai bun medic de casa, infalibil și practic. Cartea aceasta să nu lipsească din nici o familie, în care se cetește nemțește. Red. (x 15.)

Prețul opului în ediția de 1 volum cor. 19-20 bani
Prețul în ediția de 3 volume cor. 30 -

Solviri în rate se admit.
Cereți prospecte gratuite și franco, dela Rerezentantul general:

Reformschriftsteller
Schmall Viena (Wien) VII 3.